

Andreea DUMITRU

Spațiul vital al noii dramaturgii

În urmă cu patru stagioni, Theodor-Cristian Popescu a pus în scenă *Îngeri în America* de Tony Kushner, o adevărată mină pe terenul conformist al repertoriilor noastre. Andreea Vălean, Radu Apostol, Ana Mărgineanu, doar cu puțin mai tineri, i-au urmat exemplul, renunțând la jocul „gratuit” al măiestriei pentru a *exhiba* (acesta era cuvântul potrivit pentru SIDA, droguri, violență, „deviații” sexuale) problemele care îi priveau direct pe ei și pe semenii lor.

Dramaturgia contemporană reprezintă o opțiune vitală și pentru o nouă generație de regizori pregătită de maestrul Valeriu Moisescu, din care fac parte Gianina Cărbunariu, Adriana Zaharia, Alexandra Badea. Ceea ce au de spus li se pare infinit mai important decât felul în care o spun, dovadă că sunt gata să-și caute, să-și traducă, ba chiar să-și scrie singuri textele de care au nevoie. E și cazul lui *Lebensraum* (*Spațiul vital*) de Israel Horovitz, ales, tradus și adaptat de

Răzvan OPREA, Carmen FLORESCU, Adrian ANGHEL

Alexandra Badea pentru debutul ei la „Casandra”. Un text incomod, într-adevăr, după cum recunoaște regizoarea, „riscant, dar mult prea «tare» pentru a nu-l face”.

Cu *Lebensraum*, dramaturgul evreu născut la Berlin, dar consacrat la New York, își face auzită vocea în dezbaterile publice despre dilemele și procesele de conștiință pe care Holocaustul le-a lăsat moștenire contemporanilor săi. O dezbateră foarte actuală din moment ce, în 1995, scriitorul german Bernhard Schlink devenea celebru analizând, în *Cititorul* (adică într-o ficțiune!), drama trezirii din amnezia a poporului său: „Ce ar fi trebuit și ce trebuie, de fapt, să facă generația mea, a contemporanilor, cu toate aceste informații despre grozăviile exterminării evreilor?”

Cât de mult mai înseamnă astăzi, pentru fiii victimelor, dar și ai tortionarilor de la Auschwitz, „oceanul de culpabilitate”, „enorma datorie” care le-a fost pusă în cârcă fără voie, se întreabă Israel Horovitz, cu luciditate și nepărtinire. Răspunsul lui se traduce printr-o altă teribilă provocare: ce s-ar întâmpla dacă reconcilierea, „reparația istorică”, s-ar produce în condițiile sociale și economice ale societății noastre, nicidecum idilice ori mai înțelepte? Îl vedem, la începutul secolului XXI, pe Rudolph Stroiber, Cancelarul Marii Republici Germane, adresând celor 6 milioane de evrei, urmași ai celor 6 milioane exterminați de nazism, invitația de a se reîntoarce în patrie. O decizie politică, prin urmare câtuși de puțin inocentă: guvernul monitorizează aplicarea programului de reintegrare, în timp ce mass-media îi servește drept eficient aparat de propagandă. „Cetățenii Stroiber” sunt aleși pe sprânceană și promovați în *prime time*, ca idoli ai națiunii reîntregite.

Horovitz ne dă de înțeles că morții de la Auschwitz nu mai au ce căuta în această lume care e departe de a-și fi rezolvat propriile conflicte. Utopia este contrazisă sistematic de realitățile nevalgice ale societății globalizate. Vechilor plăgi – ura de rasă și fundamentalismul religios – li se adaugă fenomene recente precum șomajul în masă și presiunile sindicaliste, reactivând urile, făcând ca sângele celor nevinovați să curgă din nou. În cele din urmă, iubirea,

factorul perturbator, intervine pentru a dizolva adversitățile. Dragostea dintre *Sam Linski*, evreu american, și *Anna Giesling*, germană luteraniană, închide arcul peste timp.

„Să ierți și să nu uiți”, e mesajul piesei, dar și al tinerilor care o pun în scenă, conștienți că este mai important să privești adevărul în față decât să reduci totul la o probriu ori la o tăcere plină de oroare. Alexandra Badea pare încă și mai preocupată să detecteze în *Spațiul vital* un avertisment pentru lumea în care trăiește, aflată din nou în pragul războiului, religios și economic. Ea ne atrage atenția că *spațiul vital*, conceptul monstruos teoretizat de Hitler, servește și astăzi drept paravan politicilor expansioniste ale multor state.

Cu toate că discursul regizoarei e bine argumentat scenic, adaptarea jocului la tipul de scriitură propus de Horovitz se dovedește *riscantă*. Structura scenarizată a piesei implică numeroase locații, personaje, mai multe unghiuri de vedere și de... filmare. Carmen Florescu și Răzvan Oprea, studenți ai profesorului Ion Cojar, Adrian Anghel, „școlit” de Mircea Albulescu, izbutesc să facă față celor aproape 50 de personaje, cărora li se pot reține chipul, glasul, tipologia. Actorii par distanțați și dezinhibați pentru că intră în poveste „la vedere”, interpelează publicul, îi solicită participarea sau cel puțin atenția, dar sunt departe încă de jocul precis, razant, mobil, cu motoarele turate la maximum, pe care îl reclamă textul.

Scenografia Anei-Iulia Popov (clasa conf. dr. univ. Adriana Raicu-Petre) reușește, cu tehnica rudimentară de la „Casandra”, să creeze impresia unui spectacol de tip mediatic, interactiv. Fotografii ale victimelor de la Auschwitz, împărțite în public, proiecții fragmentare ale jurnalelor de știri din lumea întregă, imagini în cavalcadă ale conflictelor mondiale, culminând cu un *replay* al atacului de la NYWTC, sugerează întrucâtva *zapping*-ul nebunesc al existenței noastre într-o societate aflată în continuă stare de alertă.

Spațiul vital reprezintă un exemplu reușit de lucru în echipă (care, în premieră la anul IV de studiu, implică și un teatrolog, Bianca Boitan, pe probleme de PR și sponsorizări). Pentru echipa lor, nu miza debutului a contat, ci decizia de a face un teatru al prezentului acut. S-ar putea ca, de data aceasta, Casandra să aibă gura aurită.

Studioul de Teatru „Casandra” – Lebensraum/ Spațiul vital de Israel Horovitz. Traducerea, adaptarea și regia: Alexandra Badea. Scenografia: Ana-Iulia Popov. Distribuția: Carmen Florescu, Răzvan Oprea, Adrian Anghel. P.R./ Sponsorizări: Bianca Boitan.

Cerul deșertat deasupra noastră

În spectacolul Teatrului ACT, *Sefe* (*Die Präsidentinnen*) pare un text mai puțin agresiv sub raportul invenției lingvistice, al realităților escatologice întotdeauna denumite de Werner Schwab cu cruzimea copiilor care, se știe, refuză cu voluptate eufemismul.

Ca s-o spunem și noi pe șleau, sexualitatea vlăguită a bătrâneții, cacealmau religiei, bătaia de joc a politicii, de fapt, o imensă singurătate intră în compoziția zătului gros și amar al monoloagelor pe care le debitează cu garda ridicată, atunci când nu se întâlnesc de-a dreptul în păruielei, două pensionare. *Sefe*le putrezesc de vii în ghetoul urban. Se urăsc, își urăsc progeniturile, care le exploatează, urăsc mizeria omniprezentă a vieții și își mortifică sufletul într-o așteptare îndulcită cu fantasmе erotice. Dar aceleași șefe